

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, *İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya* tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Hakkâri ilimiz, Derecik ilçesi sınırları içinde yer alan Anadağ köyü ve ona bağlı mezralardan biri olan Yeşilova'da sahadan iletilen bulgulara göre Hacıbey Deresi'ne erişimin askerî/ilgili birimlerce kısıtlanması neticesinde hem insanî hem de üretimsel bir kriz ortaya çıkmıştır. Yurttaşlarca tarafımıza iletilen bilgiler doğrultusunda Yeşilova mezarının yaklaşık 48 hane; Anadağ köyünün toplamda yaklaşık 480 haneden oluştuğu ve Anadağ'a bağlı Bağlıca, Beşikağaç, Bölek, Gökçetaş ile Yeşilova mezarlarının tamamının uygulamadan etkilendiği bildirilmiştir. Bu hane sayıları, bölgedeki nüfus ve hayvancılık yoğunluğunun boyutunu göstermektedir; ancak kesin nüfus ve hayvan stokuna ilişkin sayısal veriler idari merciler tarafından resmî kayıtlarla teyit edilmelidir. Yurttaş beyanları; Hacıbey Deresi'nin fiziksel olarak daha önce hendek/tel ile kapatıldığı, birkaç ay önce açıldığı, son olarak yeniden "inemezsiniz" şeklinde yasaklandığını ve İl Özel İdaresi'nin aralıklı tanker sevkiyatı yapsa da bunun hayvancılık ihtiyaçlarını karşılamaya yetmediğini ortaya koymaktadır. Bu çerçevede hem acil insanî müdahale hem de orta/uzun vadeli altyapı ve havza yönetimi gereksinimini açıkça göstermektedir.

Ekolojik bakış açısından küçük yüzeysel akarsular (ör. Hacıbey Deresi) yerel mera rejiminin, yeraltı suyu beslenmesinin ve ekosistem hizmetlerinin sürekliliğinde belirleyici rol oynar. Akarsuya erişimin kısıtlanması mera verimliliğinde düşüşe, otlatma döngülerinin bozulmasına, hayvan sağlığı ve bağışıklık profillerinde olumsuz etkilere ve nihayetinde yerel biyoçeşitlilik ile toprak-su rejiminde geri dönüşmeyen değişimlere yol açabilir. Tarımsal ekonomi açısından değerlendirdiğimizde; suya erişimin süresiz veya eksik olması, doğrudan doğruya üretim kayıpları, sürü küçülmesi, aile gelirlerinde düşüş ve yerel gıda güvenliğinde bozulma riskleri doğurmaktadır. Yakın dönemde tanker temini gibi geçici çözümlerin yetersizliği, kalıcı altyapı (içme suyu şebekesi, kuyu, gölet/rezervuar, geçici boru nakli) ve havza-temelli su yönetimi uygulamalarının acilen planlanması gereğini göstermektedir.

Hukukî çerçeve açısından, güvenlik gerekçesiyle getirilen idari/askerî sınırlamaların Anayasa'da garanti altına alınan yaşam ve sağlıklı çevre hakları ile idarenin kamu hizmeti sunma yükümlülüğü arasında dengelenmesi zorunludur.

Kamu düzeni ve millî güvenlik gerekçelerinin ileri sürülebilmesi için bu tedbirlerin kanunî dayanağının açık, süreli, orantılı, denetlenebilir ve alternatif çözüm üretecek şekilde şekillendirilmiş olması gerekir. Bu bağlamda idarenin; kararın hukuki dayanağını, kararın tarihini, süresini, coğrafi kapsamını, risk değerlendirmesini, orantılılık gerekçesini ve halkın temel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik alternatif tedbirleri kamuoyuna ve yetkili mercilere açıklaması demokratik hukukun gereğidir.

Bu nedenle Tarım ve Orman Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Millî Savunma Bakanlığı, yalnızca bilgi sunmakla yetinmemeli; sahada tespit edilmiş etkileri dikkate alarak derhal ve somut uygulamalara geçmelidir. Öncelikle, Hacıbey Deresi'ne ilişkin ilgili idari/askerî kısıtlama derhal uygulamadan kaldırılmalı ve kaldırılana kadar valilik koordinasyonunda acil su temini sağlanarak yurttaşların ve hayvanların suya erişimi güvence altına alınmalıdır. Aynı zamanda bakanlıklar; etkilenen yerleşimlerin listesini, her vakaya ilişkin ivedi (7 gün), kısa (30 gün) ve orta/uzun vadeli (90–365 gün) çözüm takvimlerini, sorumlu birimleri ve kaynak tahsis planlarını derhal ilan etmeli; bu takvimlere uygun olarak gerekli idari, lojistik ve altyapısal girişimleri (ör. sürekli su temini sağlayacak boru hattı/kuyu/gölet projelendirmesi, veteriner ve yem desteği) başlatmalıdır. Kısıtlama kaldırıldıktan sonra ise yurttaşların kesintisiz ve kalıcı erişimini güvence altına almak amacıyla periyodik saha denetimleri, veteriner kontrolleri ve mera-su rejimini koruyacak uygulamalar derhal devreye sokulmalı; alınan önlemler ile ilerleme, bağımsız ve çok paydaşlı bir izleme mekanizması tarafından düzenli olarak raporlanıp kamuoyuna ve ilgili mercilere sunulmalıdır.

Bu bağlamda;

1. Hacıbey Deresi'ne ilişkin getirilen “giriş-çıkış yasağı” uygulaması hangi mevzuata ve hangi idari karara dayanılarak başlatılmıştır; karar metni, tarih ve karar veren birimler nelerdir?
2. Uygulamanın coğrafi kapsamını gösteren harita/koordinat dökümü ve uygulamanın başlangıç tarihi ile süre bilgisi hangi resmî belgede yer almaktadır?
3. Güvenlik kaygıları belirtilirken kolluk birimleri sivil halkın temel ihtiyaçlarını (içme suyu ve hayvan sulama) nasıl garanti altına almaktadır; Valilik, İl Özel İdaresi ve Tarım Müdürlüğü ile hangi koordinasyon mekanizmalarını işletiyorsunuz ve bu mekanizmaların iletişim/protokol listesi nedir?
4. Erişim kısıtlaması uygulanırken “kontrollü geçiş koridoru”, “özel saat aralığı” veya “eşlikli iniş” gibi alternatiflerin neden uygulanmadığı veya uygulanmışsa uygulama detayları (tarih, saat, sorumlu personel) nelerdir?
5. İl Özel İdaresi tarafından sağlanan tanker su temin kayıtları (tarih, litre, hedef hane listesi) İçişleri idari denetimi tarafından teyit edilmiş midir ve bu kayıtlar ne zaman tarafımıza sunulacaktır?
6. İçişleri Bakanlığı, Hakkâri il genelinde benzer su erişimi kısıtlamalarından etkilenen kaç yerleşim olduğunu resmî olarak tespit etmiş midir ve bu yerlerin listesi ile etki düzeyleri nelerdir?

7. Kolluk uygulamalarının orantılılık ve süreli olma ilkelerine uygunluğunu hangi iç denetim/denetleyici mekanizma inceleyecek ve denetim raporu ne zaman kamuoyuna/aracı mercilere sunulacaktır?
8. Mağdur yurttaşların şikâyet ve itiraz süreçleri için hangi somut idari mekanizmalar (şikâyet hattı, il/ilçe komisyonu, bağımsız denetim talebi) kurulmuştur ve bu mekanizmaların erişim bilgileri (telefon/e-posta/muhtarlık irtibatı) nelerdir?
9. Geçici olarak uygulanabilecek çözümler (örn. zamanlı izinler) devreye alınacaksa bunların güvenlik protokolleri, sorumlu birimleri ve denetim mekanizmaları nelerdir ve bu uygulamalar hangi tarihte başlayacaktır?
10. İçişleri Bakanlığı, erişim kısıtlamalarından kaynaklanan insanî aciliyet hâllerinde (içme suyu ve hayvan sulama suyu eksikliği) hangi acil yönetim planını devreye sokacaktır ve bu planın 7/30/90 günlük somut adımları nelerdir?
11. Yasak kaldırılmasına ilişkin içişleri açısından gerekli idari/onay süreçleri nelerdir, bu süreç hangi somut, yazılı kriterlere göre yürütülecek ve yasağın kaldırılması için öngörülen takvim nedir?
12. Yasağın kaldırılması halinde, kolluk birimleri ve Valilik tarafından hayata geçirilecek güvenli erişim protokolleri (geçiş saatleri, saha denetimleri) nelerdir ve bu protokollerin uygulanmasının denetiminden hangi birim sorumlu olacaktır?